

VIII Tarptautinė tarpdalykinė mokslinė konferencija

***1791 metų Gegužės 3 d. Konstitucijos priėmimo prielaidos bei jos įtaka
Vidurio-Rytų Europos tautų raidai
(geopolitiniai, istoriniai, teisiniai, ekonominiai,
socialiniai bei kultūriniai aspektai)***

Konferenciją organizuoja **Lietuvos lenkų mokslininkų draugija (LLMD)**

2021 metų spalio 15–17 d.

KONFERENCIJOS PROGRAMA

Konferenciją remia:

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Wilnie

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Konferencijos partneriai:

Lenkų institutas Vilniuje
Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas
WSB universitetas Dombrova Gurničoje
Lenkų kultūros namai Vilniuje
Lietuvos istorijos institutas
Europinė išeivijos lenkų mokslo-techninių draugijų federacija

Akademia WSB
Dąbrowa Górnicza, Cieszyń, Olkusz, Żywiec, Kraków
WSB University

Konferencijos kalba: lietuvių ir lenkų (synchroninis vertimas).

2021 spalio 15 d. (penktadienis, Lenkijos Respublikos ambasada Vilniuje)

Dėl Lietuvoje galiojančių sanitarinių ribojimų maloniai prašome turėti su savimi galimybių pasą (Green Pass/European Digital COVID Certificate) bei tapatybę patvirtinantį dokumentą.

9.00 – 9.30 Dalyvių registracija – LR ambasada

9.30 – 10.00 Konferencijos atidarymas ir garbės svečių sveikinimo kalbos – sinchroninis vertimas

10.00 – 11.30 Plenarinė diskusija – sinchroninis vertimas.

Dalyvauja: **dr Vadzim Anipiarkou** (Baltarusija), **doc. dr Eligijus Raila** (Lietuva), **hab. dr Natalia Starczenko** (Ukraina), **hab. dr Piotr Ugniewski** (Lenkija)

Moderatorius – **hab. dr Jaroslav Volkonovski**

(11.10 – 11.30 – klausytojų klausimai ir pranešėjų atsakymai)

11.30 – 12.00 Kavos pertraukėlė

12.00 – 15.30 Plenarinė sesija (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams referentui ir jo atsakymams)

Moderatoriai: **doc. dr Eligijus Raila, hab. dr Jaroslav Volkonovski**

- 1. Gegužės 3 d. Konstitucija. Bandyamas pakeisti I Žečpospolitos politinę sanklodą – pavėluotas ar nepakankamai radikalus,**
dr Łukasz Majewski, mgr Katarzyna Nosek, SWPS Visuomenės psichologijos Universitetas Varšuvoje
- 2. Gegužės 3 d. Konstitucija ir Abiejų Tautų abipusis pasižadėjimas Rusijos tarnybinės korespondencijos šviesoje,**
dr Vadzim Anipiarkou, Baltarusijos Mokslų akademijos Istorijos institutas (iki 2020 gruodžio 31 d.), Minskas
- 3. Ketverių metų seimas, Gegužės 3 d. Konstitucija ir nekrikščioniškos bendruomenės Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: karaimų atvejis),**
dr Troskovaitė Dovilė, Vilniaus universitetas, Istorijos fakultetas, Vilnius
- 4. Unija ar unitarinė valstybė? Gegužės 3 d. Konstitucijos kūrėjų dilemos Lenkijos Karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės santykių klausimu,**
dr Grzegorz Slowik, mgr Jarosław Gluszek, Universitetas Zielona Guroje, K. Norvido vardo miesto ir vaivadijos biblioteka, Zielona Gura
- 5. 1791 m. Konstitucija – Lietuvos konstitucionalizmo kontekste,**
doc. dr Vaidotas Vaičaitis, Vilniaus universitetas, Teisės fakultetas, Vilnius
- 6. Gegužės 3 d. Konstitucija Lenkijos mokyklų programoje,**
dr Robert Derewenda, Jono Pauliaus II Liublino katalikiškas Universitetas
- 7. 1791 metų Gegužės 3 d. Konstitucija konstitucionalizmo tradicijos kontekste,**
doc. dr Gintaras Šapoka, Mykolo Romerio universitetas, Teisės mokykla, Viešosios teisės institutas, Vilnius

15.30 – 17.30 Furšetas

2021 spalio 16 d. (šeštadienis, Lenkų kultūros namai)

9.00 – 10.30 Salė 305 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija I: Gegužės 3 d. Konstitucijos priėmimo teisinės ir politinės-istorinės sąlygos |

Moderatoriai: **prof. hab. dr Julian Winnicki** ir **hab. dr Artur Ławniczak**

1. *Henriko straipsniai – pirmoji lenkiškoji 'rašytinė' konstitucija*,
prof. hab. dr Julian Winnicki, Vroclavo Universitetas
2. *Ar Gegužės 3 d. Konstitucija buvo pirmuoju europiniu pagrindiniu įstatymu?*
hab. dr Artur Ławniczak, Vroclavo Universitetas
3. *Religijos klausimai Gegužės 3 d. Konstitucijoje anuometinių teisės reguliavimų fone ir vėliau*,
doc. hab. dr Teresa Gardocka, **doc. hab. dr Dariusz Jagiello**, SWPS Visuomenės psichologijos Universitetas Varšuvoje

10.30 – 11.00 Kavos pertraukėlė

4. *Teisminė valdžia 1791 m. Gegužės 3 d. Konstitucijoje – ar pasinaudojome jos palikimu*,
prof. dr Ryszard Burda, K. Simonavičiaus universitetas, Teisės fakultetas
5. *Gegužės 3 d. Konstitucijos išvados ir jos pasekmės šiuolaikiniams Lenkijos ir Lietuvos santykiams bei Vidurio-Rytų valstybių bendradarbiavimui*,
dr Tomasz Wicha, M. Kiuri-Sklodovskos Universitetas Liubline, Politikos bei administracijos mokslų institutas

12.00 – 13.00 Salė 305 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija II: Gegužės 3 d. Konstitucijos priėmimo visuomeninės, ekonominės ir kultūrinės sąlygos

Moderatoriai: **doc. hab. dr Katarzyna Dormus**, **hab. dr Alina Grynja**

1. *„Dievo malone ir tautos valia” – tautos sąvokos Gegužės 3 d. Konstitucijoje išanginiai svarstymai*,
mgr Małgorzata Gumper, A. Mickevičiaus Universitetas, Istorijos fakultetas, Poznanė
2. *Valstybės reformų rėmimas – Vyriausybės Konstitucijos Draugų Susivienijimo veikla (1791–1792))*,
prof. hab. dr Zofia Chyra-Rolicz, Gamtos ir humanitarinių mokslų Universitetas Siedlcuose, Humanitarinių mokslų fakultetas

13.00 – 14.00 Pietūs restorane „Ponas Tadas” (Lenkų kultūros namai)

14.00 – 16.00 Salė 305 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija II: Gegužės 3 d. Konstitucijos priėmimo visuomeninės, ekonominės ir kultūrinės sąlygos

3. *Keturių metų Seimas švietimo ir ugdymo problemų klausimais*,
doc. hab. dr Katarzyna Dormus, Pedagogikos Universitetas Krokovoje
4. *Ne tik apie J. Matejką. Konstitucijos ir menas: įkvėpimas, išaukštinimas, rekonstrukcija*,
doc. hab. dr Elżbieta Kal, Pamarės akademija Slupske, Istorijos institutas
5. *Gegužės 3 d. Konstitucija Institucinės Naujosios ekonomijos bei Konstitucinės Politinės ekonomijos švietimoje*, **doc. hab. dr Tomasz Dołęgowski**, Varšuvos ekonomikos Universitetas, Pasaulio ūkio kolegija
6. *Mokesčiai Gegužės 3 d. Konstitucijoje ir jų evoliucija*,
hab. dr Alina Grynja, Balstogės Universitetas, Vilniaus filialas

16.00 – 16.30 Kavos pertraukėlė

16.30 – 19.30 Salė 305 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija III: Politinių jėgų ir jų interesų sąveika priimant Gegužės 3 d. Konstituciją ir Abiejų Tautų pasižadėjimą bei Konstitucijos veikimo laikotarpį

Moderatoriai: **dr Karolina Walancik-Ryba**, **dr Barbara Borowska**

1. *Abiejų Tautų pasižadėjimas – jo tvirtumas ir nutraukimo drama*,
mgr Adam Chajewski, Varšuvos Universiteto Vidurio – Rytų Europos klubas
2. *Gegužės 3 d. Konstitucija ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bajoriškų teismų reforma*,
dr Adam Stankevič, Lietuvos istorijos institutas
3. *Teisė į švietimą Lenkijos konstitucionalizmo teisinio normavimo kontekste*,
dr Karolina Walancik-Ryba, WSB Universitetas, Dombrova Gurniča
4. *Nacionalinė švietimo Komisija ir jos įtaka Gegužės 3 d. Konstitucijai bei šiuolaikinei švietimo sistemai*,
dr Danuta Kamilewicz-Rucińska, Varmijos-Mozūrijos Universitetas Olštynė
5. *Ikimokyklinio ugdymo etapų retrospektyvinė apžvalga priėmus Gegužės 3 d. Konstituciją*,
dr Barbara Borowska, Jono Pauliaus II katalikiškasis Universitetas Liubline

19.30 – 22.30 Iškilmingoji vakarienė restorane „Ponas Tadas” (Lenkų kultūros namai)

2021 m. spalio 16 (šeštadienis, Lenkų kultūros namai)

9.00 – 12.00 Salė 005 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija IV: Valstybių reakciją į Gegužės 3 d. Konstituciją ir Abiejų Tautų pasižadėjimą

Moderatoriai: **doc. hab. dr Marek Walancik**, **prof. hab. dr Mikołaj Iwanow**

1. *Rusijos, Vokietijos ir Austro-Vengrijos pozicija Gegužės 3 d. Konstitucijos atžvilgiu. XIX amžiaus literatūros motyvai*,
doc. hab. dr Michał Kosman, Kazimiero Didžiojo Universitetas, Bydgoščė
2. *Karinės pajėgos Gegužės 3 d. Konstitucijoje vėlesnių Lenkijos konstitucionalizmo normų fone*,
doc. hab. dr Marek Walancik, WSB Universitetas, Dombrova Gurniča
3. *Požiūris į Gegužės 3 d. Konstituciją Varšuvos Kunigaikštystės laikais*,
prof. hab. dr Norbert Kasperek, Varmijos – Mozūrijos Universitetas Olštyne, Istorijos institutas

10.30 – 11.00 Kavos pertraukėlė

4. *Gegužės 3 Konstitucijos įtaka valstybės vizijai ‘narodowcy’ programinėse prielaidose*,
mgr Joanna Chudzicka, E.Fieldorfo „Nilo” Armijos Krajovos Muziejus Krokuvoje
5. *1925–1935 metų sovietinė socialistinė autonomija kaip lenkų tautinių tradicijų Gegužės 3 d. Konstitucijoje paneigimas*,
prof. hab. dr Mikołaj Iwanow, Opolės Universitetas

12.00 – 13.00 Salė 005 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija V: Gegužės 3 d. Konstitucijos bei Abiejų Tautų pasižadėjimo pasekmės ir jų reikšmė

Moderatoriai: **doc. hab. dr Beata Kuryłowicz**, **hab. dr Henryka Ilgiewicz**

1. *Gegužės 3 d. Konstitucijos reikšmė europinės konstitucionalizmo idėjos kūrimo procesui*,
mgr Wioletta Wasil-Rusecka, Kardinolo S. Vyšinskio Universitetas, Teisės mokslų institutas
2. *Lenkijos rašytojai apie Gegužės 3 d. Konstituciją –metinių minėjimo aidai 1891–1916 metais*,
hab. dr Katarzyna Kościewicz, Balstogės Universitetas, Filologijos fakultetas

13.00 – 14.00 Pietūs restorane „Ponas Tadas” (Lenkų kultūros namai)

14.00 – 16.00 Salė 005 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija V: Gegužės 3 d. Konstitucijos bei Abiejų Tautų pasižadėjimo pasekmės ir jų reikšmė

3. *Iškilmingųjų pasisakymų Gegužės 3 d. Konstitucijos šimtmečio minėjimo proga kalbinis paveikslas*,
doc. hab. dr. Beata Kuryłowicz, Balstogės Universitetas
4. *Gegužės 3 d. Konstitucijos etosas XIX ir XX amžių lenkų-lietuviių santykiuose*,
dr Aneta Bąk-Pitucha, Jono Pauliaus II katalikiškasis Universitetas Liubline, Teisės ir administracijos mokslų institutas
5. *Gegužės 3 d. Konstitucijos minėjimas tarpukario Vilniuje*,
hab. dr Henryka Ilgiewicz, Lietuvos kultūros tyrimo institutas

16.00 – 16.30 Kavos pertraukėlė

16.30 – 19.30 Salė 005 (20 minučių pristatymui ir 10 minučių klausimams ir atsakymams)

Sekcija VI: Gegužės 3 d. Konstitucija Lenkijos ir Lietuvos bei kaimyninių valstybių istorinėje politikoje

Moderatoriai: **hab. dr Natalia Starczenko**, **hab. dr Jarosław Wołkonowski**

1. *Gegužės 3 d. Konstitucijos atmintis šiuolaikinėje Lenkijos kultūroje*,
doc. hab. dr Urszula Świdarska-Włodarczyk, Zielona Gura Universitetas
2. *1791 m. Gegužės 3 d. Konstitucijos paminklai – ankstesnės ir šiuolaikinės istorinio įvykio įamžinimo formos*, **mgr Joanna Paczos**, M. Kiuri-Sklodovskos Universitetas Liubline, Humanitarinis fakultetas, Kultūros mokslų institutas
3. *Konstitucija, kuri pagyvino politinį mąstymą: Gegužės 3 d. Konstitucijos paveldas Lenkijos viešojoje erdvėje*, **dr Katarzyna Kačka**, **dr Joanna Piechowiak-Lamparska**, M. Koperniko Universitetas Torunėje
4. *Tarp Žečpospolitos ir Lenkijos Gegužės 3 d. Konstitucijos tema - Ukrainos vidurinės mokyklos vadovėliai*, **hab. dr Natalia Starczenko**, Ukrainos Mokslų akademija, M.S. Hruševskio Ukrainos archeografijos ir šaltinių studijų institutas
5. *Gegužės 3 d. Konstitucijos aidai impresionistiniame Igno Šeiniaus pranešime apie 1940 metų liepos mėn. rinkimus į Seimą ir LTSR Konstitucijos priėmimą*,
dr Monika Pokorska-Iwaniuk, A. Mickevičiaus Universitetas, Neofilologijos fakultetas
6. *Gegužės 3 d. Konstitucija Lietuvos istorinėje politikoje*,
hab. dr Jarosław Wołkonowski, Lietuvos lenkų mokslininkų draugija.

19.30 – 22.30 Iškilmingoji vakarienė restorane „Ponas Tadas” (Lenkų kultūros namai)

2021 m. spalio 17 (sekmadienis, Lenkų kultūros namai, koncertų salė)

10.30 – 12.00 Konferencijos darbo apibendrinimas – Konferencijos sekcijų moderatorių ataskaitos. Konferencijos uždarymas. Informacija dėl dviejų monografijų leidybos terminų ir jų mokslo redaktorių .

12.00 – 12.45 Pietūs restorane „Ponas Tadas” (Lenkų kultūros namai)

13.00 – 21.00 *Ekskursija autobusu „Gegužės 3 d. Konstitucijos dalyvių takais” (Vilnius – Kaunas – Panemunė – Gelgudų pilis -Vilnius)* – ekskursijos gidas Anna Uždavinytė

13.00 – Išvykimas nuo Lenkų kultūros namų,

14.30 – 15.30 – Atvykimas į Kauną, ekskursija Kaune ir apylinkėse,

15.30 – Išvykimas iš Kauno, kelionė į Panemunę,

17.00 – 18.00 Panemunė, Gelgudų pilies lankymas,

18.00 – 19.00 Vakarienė Gelgudų pilyje,

19.00 – 21.00 Kelionė į Vilnių. Kelionės pabaiga prie Lenkų kultūros namų.